

Resolution 1325 inte avsedd som militärt verktyg

Kvinnor runt om i världen har firat 10 årsdagen av FNs säkerhetsråds resolution 1325, som antogs år 2000, med temat Kvinnor, Fred och Säkerhet.

Under de tio år som gått sedan den antogs har världen bevittnat en massiv ökning av militära utgifter och fler olagliga katastrofala krig, där skydd av kvinnor varit ett av skälen till att gå i krig.

Vi ser hur NATO refererar till resolutionen 1325, men i stället för att vara fredsbevarande fostrar NATO militarisering, och utbreder sin krigsmaskin runt hela världen och för aggressiva anfallskrig.

Vi avvisar NATOs exploatering av resolution 1325, som används för att manipulera kvinnor, utnyttja deras insatser för militära syften och enrollera fler kvinnor till militären.

Vi understryker återigen att den militaristiska och maskulina innebörden, som NATO lägger in i ordet säkerhet, inte handlar om den mänskliga säkerhet och välfärd som kvinnor avsett i resolution 1325.

Kvinnor mot NATO 15-17 april 2011, Dublin
Nej-till-krig: Nej-till-NATO



Fångade i motsägelser
NATO, FNs Säkerhetsråds
Resolution 1325 och
ett feministiskt gensvar

Cynthia Cockburn

Nej till krig – Nej till NATO

Årsmöte i Dublin 15 -17 april 2011

Översättning Ianthe Holmberg
Utgiven av Svenska Kvinnors Vänsterförbund



Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Pölgatan 5, 414 60 Göteborg

Tel: 031 - 14 40 28

skvgoteborg@telia.com www.vimanskor.se

lutionen har blivit 'ofarlig', vag i konturerna, en relativt enkel uppgift man kan välja att ta på sig inom institutioner, där ofta utbildade, icke sakkunniga kvinnor och män, ofta de som redan finns på plats eller som har annat viktigare för sig, utses till ansvariga för praktiken, till konsulter eller rådgivare. På så sätt blir 'att göra genus' icke-feministiskt, dvs utan radikal förändring. Det blir helt enkelt tekniskt ineffektivt.

6. Hade vi fel ifrån början att sätta vår tillit till FN, med tanke på det nästan totalt manligt dominerade säkerhetsrådet? Varje gång vi entusiastiskt citerar resolution 1325 hejar vi på ett organ som inte förtjänar det. Nog bevisar närmandet till NATO att FN inte utgör en mekanism för fred och säkerhet på det sättet som kvinnor (och andra antimilitaristiska aktivister som Nej till NATO) definierar saken. Är det att slösa bort sin tid, eller värre, att engagera sig i FN? Å andra sidan, har vi råd att låta bli?

7. Som feminister och antimilitarister borde vi höja våra röster för att höras och ställa besvärliga frågor kring vilken roll könsmaktsrelationer spelar för militarism, militarisering, utrikes- och militärpolitik och deltagande i krig – inklusive hur en institution som NATO fungerar? Borde vi ta på oss det politiska ansvar som 'delaktighet' i 'Kvinnor, Fred och Säkerhet' innebär? Om svaret är ja, så var gör vi det och på vilket sätt?

Några frågor till oss själva

Några saker vi kan behöva diskutera i Nej till NATO, Nätverket kvinnor emot NATO sammanhang:

1. Ses inte resolutionen av allt för många som en nyskapelse, eller till och med en 'gudomlig' sådan? Det är som om ingenting hade sagts tidigare om kvinnor, fred och säkerhet. Internationella Förbundet för Fred och Frihet har argumenterat i frågan sedan 1915 och feministisk antimilitarism hade lämnat denna analys av kvinnors och mäns relation till krig bakom sig redan i början av 80-talet.

2. Nog menade vi att resolutionen skulle skapa en politisk plattform för kvinnor att uttrycka sina åsikter och handla beslutsamt i varje land, vid varje tillfälle, inför varje krig och väpnad konflikt, inför frågan om militära utgifter som har rusat i höjden de senaste tio åren, eller vid 'internationella' militära uppdrag såsom 'no-fly-zone' insatser då Tomahawk missiler släpps över Libyen? Resolutionen har sällan använts för att ge kraft i sådana situationer. Istället har 1325 agendan krympt till att gälla skyddande av kvinnor som offer i krig och att vara tillmötesgående nog att påminna om den resurs för fred som kvinnor utgör.

3. Borde vi vara mera aktiva i vårt frågesättande av det sättet på vilket den feministiska dagordningen har övertagits av krigshävar som rättfärdigar rekrytering av fler kvinnor till det militära genom hänvisa till resolution 1325?

4. Borde vi trycka på med större kraft i en fråga som 1325 inte nämner, att försäkra sig om att vid krigsslut omfördelning sker av makt och resurser på olika områden, tillgångar, markägande, ekonomiska valmöjligheter, minoritetsrättigheter etc (vilka alla naturligtvis berör kvinnor) och nedmontering av manlig överhöghet, att avvärja maskuliniteten samtidigt som man tar vapen ifrån kombattanterna?

5. Borde vi oroa oss över sättet på vilket vi arbetar med att integrera genus i vardagen, 'att göra genus' (do gender) när 1325 ska implementeras? Reso-

Inlägg till arbetsgruppen "Feministisk kritik av militariseringen"

Feministiska anti-militarister i en hel rad länder och med olika bakgrund kämpar med motsägelserna inbyggda i FNs säkerhetsrådsresolution 1325 från den 31 okt 2000 om Kvinnor fred och säkerhet. Resolutionen var för oss ett framgångsrikt projekt och den var 'vår'! Men ju mer energiskt vi arbetar för dess implementering, ju tydligare inser vi dess begränsning. Vad värre är, vi förstår att den kan användas för att uppnå mål helt motsatta dem vi hade tänkt oss. Ur ett sådant perspektiv är NATO problematiskt. Nej... mer än så - ett upprörande exempel på hur gediget feministiskt arbete kan manipuleras av en patriarkal och militaristisk institution.

Resolution 1325 som ett feministiskt framgångsprojekt

När jag säger att Resolution 1325 var 'vårt' framgångsprojekt menar jag att den är kanske den enda resolution från säkerhetsrådet som arbetats fram av det civila samhället, av frivilligorganisationer, som gjorde allt det grundläggande arbetet, diplomati, lobbyverksamhet, utkast till skrivningar och omskrivningar. Det var i alla fall första gången som flertalet aktörer var kvinnor. Om det har jag skrivit på annat håll.

När resolutionen antogs, debatterade säkerhetsrådet i två dagar. Det var första gången i FNs historia som denna vördnadsbjudande församling, FN strukturens spjutspets, hade ägnat en hel sittning åt att debattera kvinnofrågor. Så skedde tack vare det modiga och uthålliga arbete utfört av kvinnor från många olika länder. Resolutionen antogs pga av ett brett, anonymt, ad hoc kvinnonätverk över nationsgränserna, bestående av både lokala och internationella fristående organisationer, tillsammans med kvinnor ur medlemsstaternas regeringar, flera FN instanser och feminister med akademisk bakgrund. Det innebar samarbete mellan kvinnor på positioner som skiljde sig rejält åt i förhållande till maktstrukturer och till krig i allmänhet. Det var en informell,

men effektiv allians utan namn, som enades inför just detta projekt. Det in-
nebar skicklig hantering av komplicerade mekanismer inom makthierarkin i
FN, där kvinnorna på många håll möttes av starkt motstånd, av motvilliga
individer och regeringar, liksom av trögheten hos institutionella processer.

Bland de internationella frivilligorganisationer som engagerade sig fanns
Amnesty International, 'International Alert', (ung. Internationell larmbered-
skap), Haag-appellen för fred, Kvinnokommissionen för flyktingkvinnor och
barn, Internationella fredsforskningsförbundet, Kvinnors organisation för
rättvisa mellan könen (Womens' caucus for Gender Justice) samt framför allt
Internationella Förbundet för Fred och Frihet, IKFF. Inte alla dessa organi-
sationer, eller deras främsta kvinnoaktivister, kallade sig feminister, även om
många gjorde det. Men det arbete de utförde genom att initiera, formulera
och driva denna resolution genom FN systemet var helt klart feministiskt ar-
bete. Det var den uttalade feministen Felicity Hill på IKFFs New York kontor
som utförde mycket av basarbetet. Hon och IKFF fanns mitt i det transnatio-
nella nätverket som drev frågan. Och det är betecknande att hon idag är starkt
upprörd över var 1325 har landat i praktiken.

Resolutionen är kort och dess intentioner lätta att ta till sig. Inledningen
framhåller de speciella konsekvenser som väpnad konflikt har för kvinnor,
och samtidigt, kvinnors roll i att både förhindra och lösa konflikter. Detta
sätts i samband med säkerhetsrådets ansvar för att bevara fred och säkerhet
internationellt. Resolutionen innehåller 18 korta punkter som i huvudsak
täcker in tre områden:

- 1) beskydd, som erkänner kvinnors rättigheter, en större förståelse för kvin-
nors speciella behov i krigstid, skyddande av kvinnor och flickor från köns-
baserat våld, speciellt våldtäkt och andra former av sexuellt ofredande, samt
ett slut på straffrihet för dessa våldsbrott.

- 2) deltagande, som kräver erkännande av kvinnors arbete för fred, att de
inkluderas i beslutsfattande på alla nivåer i nationella och regionala organ,
inklusive på viktiga poster i FN, att de återfinns i alla strukturer för att före-
bygga och hantera väpnad konflikt, samt i fredsförhandlingar.

- 3) ett genusperspektiv som skall genomsyra FN:s fredsbevarande operationer,
initiativ för nedrustning, de-mobilisering och återintegrering efter krig.

För det fjärde, avslutningsvis: några av kvinnorna som deltog i rörelsen
för att genomdriva resolution 1325 idkade efteråt självkritik över att de hade
misslyckats med att överhuvudtaget uttrycka en tydlig kritik av män, masku-
linitet och patriarkat i förhållande till militarism, militarisering och krig. Res-
olutionen nämner inget om den manligt dominerade genusordningen som vi
alla lever i, mäns överordning i politiska och militära system, samklang mellan
militära värden och hegemoniska manliga värden och den massiva överrepre-
sentationen av män i statistiken över våldsbrott mot både kvinnor och män, i
fred som i krig. Som Carol Cohn uttryckte saken: för att uppnå den effekt vi
hade önskat oss som feminister, borde de transnationella aktivisterna i denna
berättelse ha tagit sig an den *"ödesdigra, djupgående, komplexa beskaffenhet hos
enkönade regimer som lägger grunden inte bara för enskilda krig utan för hela
systemet med krig."* (Jag skulle vilja gå ännu längre och peka på könsmaktsrela-
tioner som en verksam, predisponerande faktor i militarisering och krig).

På samma sätt som FN inte kan kritisera USA, kapitalismen och militari-
sering, så är den helt oförmögen att på något som helst sätt kritisera masku-
linitet. Sandra Whitworth skrev senare i sin studie av FN:s fredsbevarande
verksamhet: *"Det finns ...ingen diskussion i något FN dokument kring milita-
rism eller militariserade maskuliniteter, eller, för den delen, av maskuliniteter i
största allmänhet."* (Whitworth 2004:137). Det kanske är orimligt att tänka
sig säkerhetsrådet ta (det i och för sig logiska) steget från att beklaga sig över
våldtäkt på kvinnor i krig till att peka ut mäns benägenhet att begå våldsbrott
och speciellt sexuellt våld mot kvinnor. Denna tystnad kring män, maskulin-
itet och den manligt dominerande könsordningen har förvanskat resolution
1325. I avsaknad av en stark markering mot att 'med-producera' hegemonisk
maskulinitet och militarism, blir resolutionen inte mycket mer än en förhop-
ning om att å ena sidan göra krig lite mindre osäkert för kvinnor, å andra att
uppmärksamma de som har makten på den resurs kvinnor utgör för att hjälpa
dem göra sitt jobb. Resolutionen förblir gisslan och låter sig övertagas av stater
och militära institutioner för militära ändamål.

sig formuleringarna och bestämmelserna tolkas på ett sätt som passar militarismen. Det är till och med så att redan år 2000 hade bläcket knappt torkat på 1325 dokumentet innan ett antal feminister som varit involverade började idka självkritik över sitt misslyckande att formulera 1325 kraven inom ramen för ett starkt uttalande om att sätta stopp för militarismen och krig. De tillrättades av folk med nära anknytning till FN-systemet, vägleda även av sunt förnuft, att säkerhetsrådet knappast skulle tåla påtryckningar från kvinnorna att inkludera en skarp kritik av militarism, militarisering och medlemsstaternas förda krigspolitik. Därför censurerade initiativtagarna till resolutionen sig själva. Och ändå. FN skapades ju för att avskaffa krig. Säkerhetsrådets främsta uppgift enligt FN stadgan är att upprätthålla fred och säkerhet i världen. Några av kvinnorna började undra: 'borde vi inte ha utmanat säkerhetsrådet?' Fyra år senare sammanfattade Carol Cohn konsekvenserna av deras misslyckande att konfrontera säkerhetsrådet i denna fråga. Hon skrev:

"Att skydda kvinnor i krig, och kräva att de har lika stor rätt som män att vara delaktiga i processer och förhandlingar som gör slut på enskilda krig, allt detta lämnar själva kriget intakt.(1325 är) en intervention som varken försöker förhindra krig eller ifrågasätta systemen som producerar krig – dvs att 'avskaffa krig'. På så sätt passar resolutionen smidigt in med redan existerande koncept, förhållningssätt och praktik hos säkerhetsrådet, där det rådande paradigmet är en värld som består av stater som 'försvarar' statens säkerhet genom militära medel... Att släppa in (några) kvinnor på beslutsfattande positioner verkar vara ett lågt pris att betala för att systemet med krig i stort sett lämnas i fred."

Den tredje motsägelsefulla faktorn ligger i de olika tolkningarna som ordet 'säkerhet' lånar sig till. Kvinnor har gjort stora ansträngningar de senaste tio åren, nu kanske ännu längre, för att omdefiniera vad 'säkerhet' är för att komma ifrån den militära definitionen. Vi började med att ta till oss begreppet 'mänsklig säkerhet'. Sedan fick 'mänsklig säkerhet' genusstämpel när vi började använda 'kvinnors säkerhet'. Det var detta feminister menade att ordet betydde i resolutionens titel Kvinnor, fred och säkerhet. 'Säkerhet' som begrepp kan dock allt för lätt manipuleras av en organisation av NATO typ, som hur den än i ord beskriver säkerhet, med sina gärningar visar att det betyder militarisering av samhället och en beredvillighet att gå ut i krig.

NATO och Resolution 1325

Så långt var allt lugnt. Men utmaningen återstod att se till att de nya verktygen implementerades, att få regeringar att ställa upp och göra verklighet av fredsinitiativ och fredsbevarande aktiviteter. I denna uppgift har många kvinnor och kvinnoorganisationer engagerat sig aktivt och uthålligt. Det har ibland betytt 'smutsiga händer', då de fått förhandla inte bara med regeringar utan även med militärer, eftersom det är de som ansvarar för de förutnämnda 'fredsbevarande operationerna'. Vilka, om inte just de, kan se till att kvinnors situation faktiskt bevakas av de 'blå baskarna' som tjänstgör bland den utsatta befolkningen i konfliktdrabbade områden före och efter krig?

Fram till en viss punkt skulle implementering av 1325 kunna betyda ett relativt oproblemiskt, till och med kreativt möte med 'civilmilitära' representanter för relativt välmenande nationella försvar, från ett land såsom t.ex. Nederländerna, som ser sin armé mer som en fredsbevarande än en krigsförande enhet. Men många av Väst-Europas arméer (och i allt större utsträckning även Öst-Europas) är införlivade med försvarsalliansen NATOs strukturer och står ofta under dess befäl. I vår Nej till NATO rörelse har vi utvecklat en stark, långsiktig och väl underbyggd kritik av alliansen. Den må tala vackert om 'säkerhet', så ser vi det, men dess agerande visar en maktlysten, expansionistisk, aggressiv krigsmaskin som primärt försvarar de mäktigaste medlemsstaternas ekonomiska och strategiska intressen.

NATO har tagit sig an Resolution 1325 med en beredvillighet som skulle kunna tolkas som entusiasm. Deras webbsida visar 47 dokument som anknyter till ämnet. En multimedia utställning har sammanställts som visar NATOs bidrag till implementering av resolutionen (i sept 2010). Där ser man mysiga bilder på unga kvinnor i vardagsuniform som bär på bäbisar och vinkar till barn. NATO firar t.o.m internationella kvinnodagen. Till synes jämsides med kvinnorörelsen frågar generalsekreteraren Anders Fogh Rasmussen den 8 mars 2010: *"Skulle en värld där kvinnor hade samma rättigheter som män erbjuda större säkerhet och stabilitet? Det är svårt att säga, men i slutändan kan en varaktig fred i många av världens oros hörn bero på hur man svarar."*

NATO Alliansen tog visserligen tid på sig att komma underfund med det

positiva som låg i resolution 1325. År 2007, sju år efter att den röstats igenom, togs det första initiativet i och med lanseringen av kampanjen 'Kvinnor, fred och säkerhet' som ett samarbetsprojekt mellan NATO och det Euro-atlantiska Partnerskapsrådet. Den gällde alltså inte bara de 28 medlemsländerna i NATO - man beslöt att även inkludera de 22 staterna som ingår i Partnerskap för fred. Det hela skulle bli, menade man, "ett sant partnerskapsprojekt i en fråga av globalt intresse." Man etablerade en informell 'ad hoc' grupp för att få igång processen. Sommaren därpå, 2008, gavs NATOs strategiska kommando i uppdrag av det nordatlantiska rådet att ange riktlinjer för implementeringen av 1325. Med andra ord, det var i detta läge som de stora pojkarna i politiken bad de stora pojkarna inom det militära att tänka till om kvinnor.

Resultatet blev 'bi-strategiska kommandots' riktlinjer (Bi-Strategic Command) som skulle vidareutvecklas av NATOs civila och militära myndigheter. Alla dessa medlemmar och 'partners' uppmanades att anta egna 'Action plans' för att implementera resolutionen. Alliansen förespeglade en 1325 strategi för Kvinnor, Fred och Säkerhet som en "integrerad del av NATOs organisatoriska identitet, genom det sättet på vilket alliansen planerar och genomför sitt dagliga arbete och organiserar sina civila och militära strukturer". Strategin skulle även integreras fullt ut i "alla avdelningar av NATO-ledda operationer" (min betoning).

Men inte heller nu gick det särskilt fort. När den 60:e NATO toppmötet ägde rum våren 2010 i Strasbourg/Kehl, var allt man hade att komma med var att NATO "aktivt arbetade tillsammans med sina partners för att stödja" implementeringen av 1325, och att man hoppades presentera ett omfattande åtgärds paket om ett och ett halvt år, dvs till hösten 2010. Våren 2010 tog några NATO-länder initiativet och skrev ett par rapporter. I juni tillstyrkte försvarsministrarna från de länder som deltog i ISAF i Afghanistan och KFOR i Kosovo en plan för 1325 som skulle verkställas inför toppmötet i Lissabon 20-21 november. Samtidigt utvidgades den tänkta verksamheten till att även inkludera de stater kända som 'Kontaktländer', samt de som ingår i Medelhavsdialogen och i Samarbetsinitiativet Istanbul.

Vid det här laget hade ett antal NATO-kommittéer i uppdrag att imple-

gen och uppvärdera av kvinnor och det kvinnliga. Men i nästa steg, (och häri ligger motsägelsen), kan den positiva betoningen av olikhet leda till att man förskansar sig på ett negativt sätt i föreställningen om att könen kompletterar varandra, (complementarity), så att vi fastnar i genusdikotemin. Skillnaden i strategier kopplade till 'likhet' respektive 'olikhet' splittrar inte minst när jämställdheten som kvinnorna kräver berör tillträde till positioner som på ett självklart sätt förstärker patriarkal, kapitalistisk, nationalistisk eller militär makt.

Att tjänstgöra i det militära är just ett djupt oroande exempel. Det bör påpekas att resolution 1325 faktiskt inte kräver fler kvinnor i det militära. Den argumenterar i försiktiga termer för "*en utvidgning av kvinnors roll och bidrag till FN-baserade operationer i fält, speciellt bland militära observatörer, civilpolis, samt personal som sysslar med mänskliga rättigheter och humanitära insatser*". När NATO nu främjar fler kvinnor som militärer, så implementerar NATO faktiskt inte 1325. Feminisering av militär verksamhet är (i min tolkning åtminstone) mera en del av NATOs initiativ som siktar till att modernisera och professionalisera deltagande försvarsenheter. NATO spelar vidare med jämställdhetsbollen som feminister sparkat in på spelplanen och springer iväg med den i egna syften.

Vad kan vi som feminister göra i denna situation? Vi måste självklart framhålla att jämställdhet och lika rättigheter är en fråga om rättvisa och att i ett rättvist och inkluderande samhälle ska inte kvinnor uteslutas pga sitt kön från att göra vad de vill (som att etniska minoriteter inte skall hindras från att bli poliser, t.ex). Men vi måste samtidigt kritisera, och arbeta för, att nedmontera alla maktrelationer som deformerar och undergräver inte bara rättvisa när det gäller anställningar, men livskvalitet och kvalitet i relationer människor emellan – inte minst i militära sammanhang. Vi ska inte tro annat än att kampen för lika rättigheter bara kan föras, var som helst och när som helst, genom att oförtrutet sträva efter verklig förändring i maktrelationerna könen emellan, i alla maktrelationer.

Den andra motsägelsefulla faktorn tror jag ser ut så här: NATO är en militär organisation; men intentionen bakom 1325 är anti-militaristisk. Ändå låter

Motsägelser inbäddad i resolution 1325

Som antimilitarister, som kvinnor från Nej till NATO rörelsen, hur ska vi reagera på NATOs engagemang i FN:s resolution 1325? Den välkomnades allmänt som användbart verktyg av kvinnorna när den kom. Målsättningarna var tveklöst välgrundade – att fästa uppmärksamhet vid hur just kvinnor drabbas av väpnade konflikter, samtidigt som kvinnor ska erkännas, inte bara som offer, utan som aktörer, fullt kapabla att bidra till att få slut på fientligheter, att bygga fred och omdefiniera begreppet säkerhet. Man kan möjligen föreställa sig att FN:s säkerhetsråd ser NATO som en exemplarisk institution som implementerar resolutionen ungefär som man tänkt sig och inte bara som FN tänkt sig, utan även de kvinnor som avfattade resolutionen och pressade säkerhetsrådet att anta den. Många av de åtgärder som NATO vidtar i Afghanistan, såsom de beskrivs ovan, är under rådande förhållanden önskvärda. Givet att ISAF faktiskt är närvarande i Afghanistan kan vi inte annat än glädjas åt att NATO-anställda, med 1325 i ryggen, uppför sig respektfullt gentemot kvinnor och försöker att inte göra deras liv värre än det är. Om afghanska kvinnor måste genomsökas vid vägspärrar är det att föredra att det är kvinnor som gör det. Men, hur kan vi, som motarbetar NATO och djupt beklagar dess existens överhuvudtaget och kriget i Afghanistan därtill, hur kan vi välkomna NATOs engagemang i 'vår' resolution 1325? Inte minst när detta krig delvis legitimerades av dem som startade det för sin potential för kvinnors frigörelse från fundamentalistisk förtryck.

Som jag ser det finns minst fyra motsägelsefulla faktorer som många anti-militaristiska feminister nu vändas över, inte minst vi i Nej till NATO rörelsen.

Den mest självklara och fundamentala faktorn är det eviga 'likhetsdilem-mat' inom feminismen.

Vid många tillfällen i kvinnorörelsens historia har skiljaktigheter uppstått mellan kvinnor som kräver 'likhet' och dem som anser att det finns 'olikhet'. De som framhäver 'likhet' tycker att jämställdhet helt enkelt är en fråga om rättvisa. De som betonar 'olikhet' anser att 'likhet' allt för lättvindigt tolkas som 'likhet eller jämställdhet med män i en värld där män dominerar'. De önskar istället omskapande och förnyelse i förändringen av könsmaktsordnin-

menterna 1325. Främst i ledet att syssla med genus är den viktiga Politiska partnerskapskommittén. Det bör noteras att 'Operations Policy Committee' också är inblandad. Den ansvarar för att integrera Kvinnor, Fred och Säkerhet i NATOs uppdrag och militära operationer. På den militära sidan omdöptes NATOs Kommitté för kvinnor i försvaret på sommaren 2009 till Kommittén för genusperspektiv, samtidigt som ett kontor för genusperspektiv etablerades i den Internationella militärstaben. Det var tydligt att NATO tänkte gå grundligt tillväga. Man försökte på allvar att integrera genus, eller mer specifikt, medvetenhet om Kvinnor, Fred och Säkerhet, i alla strukturer och aktiviteter. Att integrera genus beskrevs som den första av fem strategier vilka representerade NATOs 'pragmatiska väg' till implementering av 1325. De övriga fyra var

- samarbete med internationella organisationer
- militära operationer (främst i Afghanistan)
- utbildning
- 'diplomati riktad mot allmänheten', dvs att mobilisera media för att berätta för omvärlden allt NATO gör för Kvinnor, Fred och Säkerhet.

Så hur tänkte man sig att NATOs bidrag till resolution 1325 skulle se ut? I januari 2010 deltog NATO i firandet av tio-årsminnet av resolutionen. Anders Fogh Rasmussen höll tal vid EU kommissionen över ämnet "Att stärka kvinnor i fred och säkerhet". Han talade om *"hur kvinnor blir offer i pågående konflikter och hur de marginaliseras i fredsskapande sammanhang"*, hur detta djupt påverkar den globala säkerheten och är en av "nutidens viktigaste säkerhetsfrågor". Vid det här laget hade NATO fått upp ångan, alltså kunde han även tillägga: *"NATO har anammat denna utmaning. Våra militära myndigheter har utvecklat vägledning för integrering av genusfrågor i all NATO planering och verksamhet."* Han nämnde en strikt 'uppförandekod' för all NATO personal och lovade en markant ökning av kvinnor bland de anställda på den politiska staben. "Och", tillade han *"vi har noggrant studerat vikten av ett genusperspektiv för att nå framgång för våra operationer i Afghanistan"*.

Två verksamhetsområden inom NATO bör studeras närmare när det gäller reaktioner på 1325. Båda nämndes av generalsekreteraren i sitt tal. Det ena är kvinnliga soldater, kvinnor i försvaret i länder under NATO befäl. NATOs

uttalade mål är att öka antalet kvinnor bland trupperna. Fogh Rasmussen nämnde att siffran varierar starkt länderna emellan, från låga tre procent till 18 procent. Som förklaring på det låga antalet i vissa länder hänvisade han taktfullt till *"militära traditioner"*. Han erkände att rekrytering av fler kvinnor måste ske gradvis, men *"krävde medvetna satsningar"*.

Det andra området är 'militära operationer' och här är Afghanistan av särskilt intresse. Fogh Rasmussen nämnde närvaron idag av genusrådgivare på hög nivå i ISAFs högkvarter i Kabul, samt genusexperter anställda i program för återuppbyggnad i provinserna. Han påpekade att den amerikanska marinkåren hade börjat skicka i fält enheter bestående av enbart kvinnor i de mest oroliga provinserna, "med utmärkta resultat". ISAF hade svårt att rekrytera tillräckligt med genusspecialister, kvinnliga tolkar och soldater, men Kvinnor, Fred och Säkerhetstaktiken hade redan "lett till större effektivitet i uppdraget, samt bättre beskydd av lokalbefolkningen och de egna trupperna. Och det har hjälpt oss nå ut mer effektivt till hela den afghanska befolkningen." Dr Stefanie Babst, biträdande NATO sekreterare, kan ses som ett flaggskepp i den övre NATO-hierarkin. Någon vecka före Lissabon toppmötet, i nov 2010, talade hon vid en NATO konferens i Talinn, Estland, på ämnet Kvinnor, fred och säkerhet: ett Afghanskt perspektiv. Där sade hon att *"till följd av vårt engagemang i Afghanistan har vi från att vara en organisation som pratar om att leverera 1325 blivit en som i praktiken tillämpar den"* (hennes egna betoning).

Så vad är det ISAF personal konkret sysslar med på Kvinnor, Fred och Säkerhetsuppdrag i Afghanistan? De ägnar sig åt att utbilda civila och militära grupper i genusmedvetenhet innan de skickas ut på uppdrag. De lär ut vikten av känslighet i genusfrågor, varför det inte duger att ha samma attityd när man kroppsvisiterar kvinnor respektive män, eller varför manlig ISAF personal ska undvika att se en afghansk kvinna i ögonen. Genus experterna i fält ger råd åt befäl om vilka behov av bistånd och tjänster som finns hos kvinnorna i lokalsamhället. Vissa NATO länder skickar ut grupper bestående av kvinnliga kontaktpersoner i södra Afghanistan som ska underlätta dialog med kvinnorna i området. Det finns kvinnliga soldater som kan genomföra kroppsvisitering av kvinnor vid vägspärrar "utan att väcka anstöt" och kvinnliga militärläkare



och sjuksköterskor för att sköta kvinnokliniker. ISAF hjälper dessutom till att utbilda kvinnliga poliser, säkerhetspersonal, även militärer, några av vilka i sin tur blir instruktörer. Man utbildade Khatool Mohammadzai, den första kvinna i landet att bli fallskärmsjägare. Babst skrev om denna bedrift: *"Kan man det minsta om Afghanistan förstår man vilket historiskt steg som därmed tagits. Det är ett bevis på den förändring till det bättre vi ser i Afghanistan"*. Om fler flickor går i skolan, fler kvinnor startar eget företag, fler får tillgång till läkarvård och fler väljs till parlamentet, så är detta (antydde hon) tack vare NATOs verksamhet. Babst avrundade: *"Här har vi FN:s resolution 1325 i handling där den gör störst nytta"*.